

Komentarze do wyników egzaminu maturalnego z historii w województwie dolnośląskim i opolskim w 2008 roku

Przystępujący do egzaminu z historii mogli zdawać ten przedmiot jako obowiązkowy (na poziomie podstawowym lub rozszerzonym) lub jako przedmiot dodatkowy (tylko na poziomie rozszerzonym). Warunkiem zdania egzaminu było uzyskanie co najmniej 30% możliwych do uzyskania punktów na poziomie podstawowym lub rozszerzonym. Wyniki uzyskane na poziomie rozszerzonym, zdawanym jako egzamin dodatkowy, nie miały wpływu na zdanie egzaminu.

Na terenie OKE Wrocław przystąpiło do egzaminu maturalnego z historii w 2008 roku 4309 osób, czyli mniej niż w roku 2007, kiedy to przedmiot ten wybrał 5549 osób, i jeszcze mniej niż w 2006 roku, gdy było 6501 zdających. Zatem mamy do czynienia z trwającą od 2005 roku tendencją spadkową, kiedy zanotowaliśmy rekordową liczbę 11467 zdających. Coraz mniejsza liczba zdających jest zauważalna na terenie całej Polski.

Na bardzo wysokim poziomie utrzymuje się zdawalność egzaminu maturalnego z historii w województwie dolnośląskim i opolskim. Wyniosła dla poziomu podstawowego 97,4% a dla poziomu rozszerzonego 97%. Jest to wynik wyższy niż średnia krajowa, (96% arkusz podstawowy i 95% arkusz rozszerzony).

Dla poziomu podstawowego na egzaminie maturalnym z historii w roku 2008 średni wynik wyniósł 52,6% natomiast dla poziomu rozszerzonego 44,1%. Są to wyniki gorsze niż średni wynik w kraju. Dla poziomu podstawowego wyniósł on 55% a dla poziomu rozszerzonego 48%.

Celem niniejszej analizy jest przekazanie refleksji metodycznych na temat tego co należy zmienić lub poprawić w procesie przygotowania do egzaminu maturalnego z historii. Uwagi mogą być przydatne zarówno dla nauczycieli jak i uczniów, którzy uwzględnili historię w swoich maturalnych planach.

Jak maturzyści radzili sobie z zadaniami maturalnymi

Obraz tego jak maturzyści radzili sobie z zadaniami maturalnymi daje nam analiza odpowiedzi maturzystów oraz spostrzeżenia poczynione w okresie wglądów do prac. Wymierny obraz radzenia sobie maturzystów z egzaminem maturalnym z historii dają rozmaite wskaźniki statystyczne. Najbardziej wymownym z nich jest wskaźnik łatwości.

Łatwość arkuszy

Łatwość zadań arkusza podstawowego wyniosła 0,53. Arkusz podstawowy można uznać za średnio trudny.

Arkusz rozszerzony był trudniejszy, współczynnik łatwości wyniósł 0,44.

Najłatwiejszym zadaniem na maturze z historii okazało się zadanie 18 w arkuszu podstawowym, rozwiązane niemal przez wszystkich (łatwość 0,97). Najtrudniejszym zadaniem na maturze z historii, okazało się zadanie 2 z arkusza podstawowego, rozwiązane zaledwie przez co piątego zdającego (łatwość 0,20).

Komentarze do zadań

Przyjrzyjmy się przyczynom trudności maturzystów przy rozwiązywaniu zadania 2 z arkusza podstawowego, które okazało się zadaniem najtrudniejszym.

Zadanie 2 składa się z trzech podpunktów: A, B, C. W podpunktach A i B maturzysta miał odpowiedzieć na pytania w oparciu o tekst źródłowy. W podpunkcie C wykorzystywał mapę dołączoną do zadania.

Zadanie 2. (4 pkt)

Przeanalizuj tekst i wykonaj polecenia (A, B, C).

[...] Była symbolem braterstwa wszystkich Hellenów. Igrzyska [...] odbywały się [tu] co cztery lata [...] i stanowiły [...] podstawę chronologii greckiej. [...] Sławny stadion jest właściwie sporą łąką. [...] Zupełna antyteza krajobrazu delfickiego. [...] Dopiero w muzeum odczuć można, czym była naprawdę, gdy oglądamy [...] najwspanialsze dwa frontony ze świątyni Zeusa. [...] zwiedza się [ją] z przewodnikiem w ręku, jakby odrabiało się zadaną lekcję: tu był [...] ołtarz Zeusa [...], a tam pracownia Fidiasza.

Źródło: Z. Herbert, *Labirynt nad morzem*, Warszawa 2003, s. 76-78

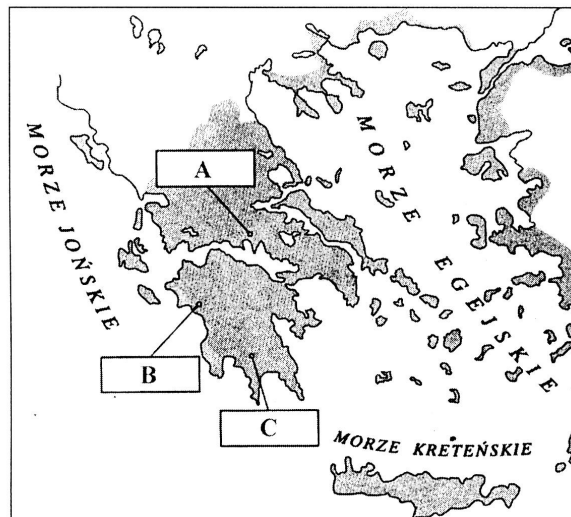
A. Podaj nazwę polis (miasta-państwa) greckiej, o której mowa w tym tekście.

.....

B. Na podstawie tekstu podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją odpowiedź.

.....

C. Podaj literę, którą oznaczono na mapie polis opisaną w tekście.

Na podstawie: B. Danowska, T. Maćkowski, *Przez wieki. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi*, Gdańsk 2003, s. 24

Litera oznaczająca polis, o której mowa w tekście to:

Poprawna odpowiedź w podpunkcie A brzmi *Olimpia*. Dowodem niezbitym na to jest informacja występująca w tekście o tym, że igrzyska, które się tu odbywały *stanowiły [...] podstawę chronologii greckiej*. Bowiern tylko od igrzysk olimpijskich Grecy liczyli czas, mówiąc na przykład, że jest 3 rok po 35 olimpiadzie. Igrzyska odbywały się także w innych polis, do najbardziej znanych należały te w Delfach czy w Koryncie. Ale nie były to igrzyska olimpijskie tylko delfickie i istmijskie. Olimpijskie igrzyska były tylko w Olimpi. Ponieważ za podpunkt B można było otrzymać dwa punkty, punktowane były także inne argumenty, które były przesłankami, a nie dowodami. I tak drugi punkt można było otrzymać za podanie informacji o tym, że w Olimpi była pracownia Fidiasza, albo że igrzyska odbywały się tam co cztery lata.

Niestety w 80,5% przypadków maturzyści odpowiadali inaczej. Najczęściej występujący błąd w podpunkcie A to odpowiedź Olimp lub Ateny. W zadaniu tym mamy logiczny związek między podpunktami, tzn. aby otrzymać punkty za B należało odpowiedzieć prawidłowo na A. Inaczej zadanie stawało się wewnątrznie sprzeczne.

Spójrzmy teraz na typową odpowiedź maturzysty w maju 2008 roku.

A. Podaj nazwę polis (miasta-państwa) greckiej, o której mowa w tym tekście.

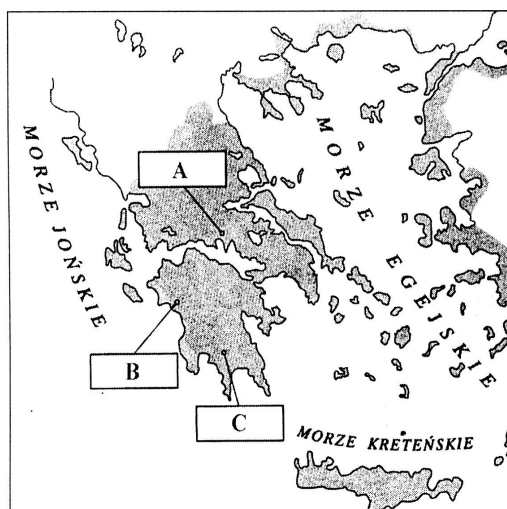
Ateny

B. Na podstawie tekstu podaj dwa argumenty uzasadniające Twoją odpowiedź.

W Atenach odbywały się igrzyska, znajdował się tam ołtarz Zeusa

Łatwiej wytłumaczyć tych, którym polis Olimpia skojarzyła się z górą Olimp, trudniej tych którzy wpisywali Ateny. Ale jednych i drugich trudno wytłumaczyć jeśli się przyjrzymy podpunktowi C tego zadania. W tej części zadania polecenie wymagało, aby na mapie zaznaczyć polis opisaną w tekście. W żadnym jednak z trzech miejsc, które maturzysta może wybrać, nie ma Aten ani góry Olimp. Spójrzmy na typową odpowiedź maturzysty, tego samego, który wcześniej w podpunkcie A wpisał Ateny.

C. Podaj literę, którą oznaczono na mapie polis opisaną w tekście.

Na podstawie: B. Danowska, T. Maćkowski, *Przez wieki. Zeszyt ćwiczeń z tekstami źródłowymi*, Gdańsk 2003, s. 24

Litera oznaczająca polis, o której mowa w tekście to: A

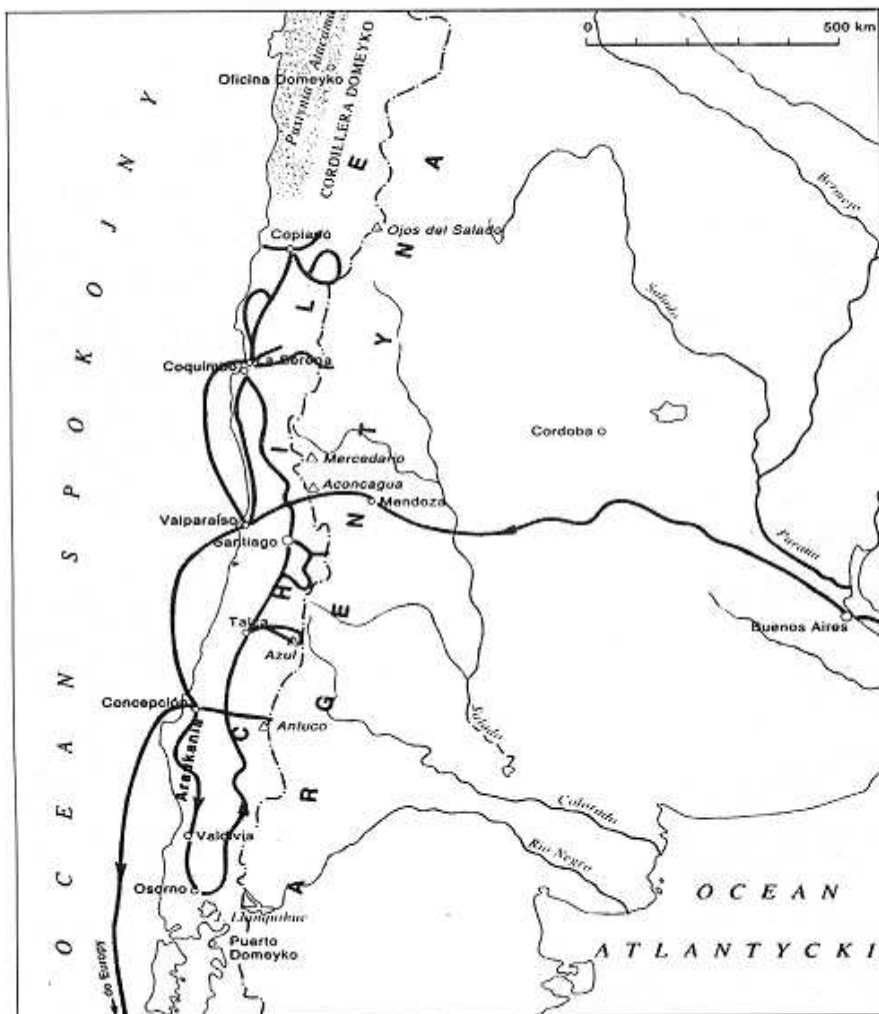
Jak widać, ponad 80% maturzystów, nie orientuje się nawet w podstawowym stopniu w geografii starożytnej ani współczesnej Grecji. W przeciwnym razie czy usiłowałiby zaznaczyć na mapie Ateny lub Olimp jeśli to jest niemożliwe?

Być może część maturzystów wiedziała gdzie należy umiejscowić Ateny, ale skoro już w podpunkcie A zdecydowali się na tę polis, to konsekwentnie brnęli w ślepą uliczkę. A przecież zadanie należy traktować jako całość i wtedy z podpunktu C wynika, że w podpunkcie A nie mogą to być Ateny ani Olimp, ani Korynt, ani Teby. Mapa ogranicza wybór tylko do trzech nazw własnych, do Sparty, Olimpii i Delf. Zatem dla maturzysty posiadającego znajomość mapy Grecji starożytnej, zadanie polegało na wykluczeniu dwu niewłaściwych polis. Przykład zadania 2 arkusza podstawowego pokazuje, że maturzyści mają nikłe pojęcie o mapie, słabo są przygotowani lub rezygnują z posługiwania się rozumem.

Przykładem innego zadania z mapą, które przysporzyło wiele trudności, było zadanie 27 z arkusza podstawowego (łatwości 0.29), za które można było otrzymać dwa punkty. Specyfikę tego zadania wyrażał jeszcze inny wskaźnik, zwany frakcją opuszczeń. Okazało się, że wielu maturzystów w ogóle rezygnowało z próby rozwiązania tego zadania, bo wydawało się być zbyt trudne.

Zadanie 27. (2 pkt)

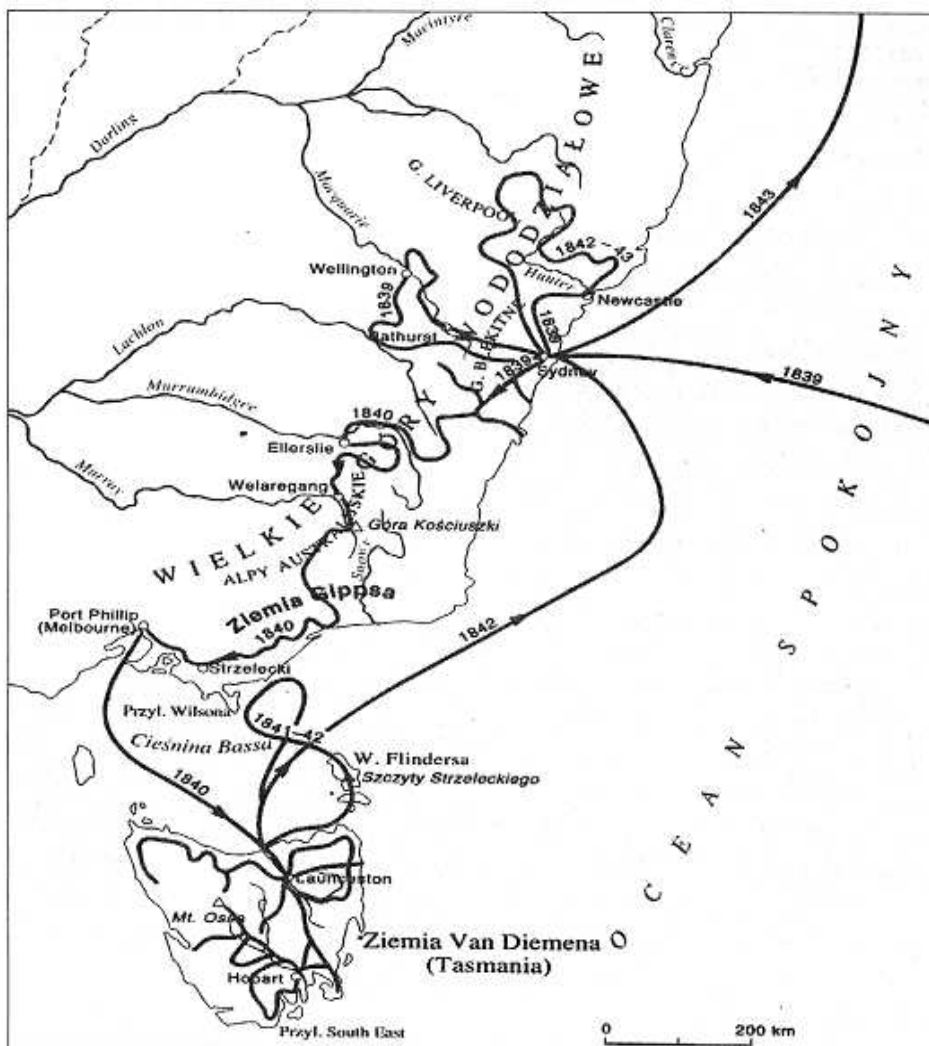
Poniżej zamieszczono mapy ukazujące trasy wypraw dwóch polskich podróżników i odkrywców żyjących w XIX wieku. Przeanalizuj treść map i w wykropkowanych miejscach wpisz nazwiska podróżników.

A. Mapa ta przedstawia trasę podróży (nazwisko podróżnika)

Wielu maturzystów poprzestało na przeczytaniu polecenia, nie podjęli wysiłku, żeby choć przyjrzeć się załączonym do tego zadania mapom. A tymczasem stanowiły one tak ogromną wskazówkę, że czyniły one to zadanie wręcz łatwym. Na mapie załączonej w części A zadania widnieje napis ARGENTYNA, oraz mnóstwo nazw miejscowych, brzmiących hiszpańskojęzycznie. Jeśli uważnie przyjrzymy się mapie znajdziemy tam także trzy nazwy brzmiące znajomo, to jest: Cordillera Domeyko, Puerto Domeyko oraz Oficina Domeyko. Już samo to dla maturzysty, któremu obito się o uszy nazwisko Ignacego Domeyko powinno wystarczyć, żeby odpowiedzieć na to pytanie. Ci zaś, którzy o nim nie słyszeli, powinni przynajmniej rozpoznać polskobrzmiące słowo. Wiadomym jest przecież, że nazwiska podróżników często upamiętniały ich eksploratorskie wyczyiny.

Spójrzmy na część B tego zadania, gdzie do tego samego polecenia załączono inną mapkę.

Źródło: T. Słabezyński, *Wielcy odkrywcy i podróżnicy. Słownik*, Warszawa 1995, s. 49, 145

B. Mapa ta przedstawia trasę podróży (nazwisko podróżnika)

Podobnie jak w pierwszym przykładzie i tutaj wystarczy wśród angielskojęzycznych nazw miejscowych Australii odnaleźć nazwy brzmiące po polsku. Występują dwie takie nazwy: Góra Kościuszki oraz Szczyty Strzeleckiego. Kto słyszał o podróżniku Strzeleckim ten ma problem rozwiązany. Natomiast ten kto nie słyszał o Strzeleckim, przynajmniej powinien słyszeć o Kościuszcze i wiedzieć, że nigdy nie był w Australii oraz że nie był odkrywcą.

Wnioski

Po analizie przykładów zamieszczonych powyżej nasuwają się następujące wnioski.

W trakcie przygotowań do matury należy położyć duży nacisk na prace z mapą historyczną. W przygotowaniach do matury należy wytyczyć dwa cele. Pierwszy z nich to przyswojenie przez przyszłego maturzystę wiedzy z dziedziny geografii historycznej w zakresie wymaganym na egzaminie maturalnym. A jest to zakres obszerny. Maturzysta powinien umieć umiejscowić na mapie wszystkie wydarzenia, zmiany granic, postanowienia pokojów, ważne bitwy, kraje, ważniejsze prowincje. Zasada obowiązuje tutaj taka, że wszystkie nazwy i określenia, którymi posługujemy się na lekcjach lub występują w podręcznikach szkolnych, a które mają wymiar geograficzny należy umieć lokalizować na mapie. Ponieważ niemal wszystkie zagadnienia mają aspekt geograficzny, mapa powinna być stale obecna w trakcie przygotowania do matury. Drugi cel związany z mapą, jaki należy zrealizować w trakcie przygotowania do matury polega na przyswojeniu umiejętności wykorzystywania mapy jako źródła wiedzy historycznej. Przystępujący do matury powinien posiadać umiejętność odczytywania legendy, znać zwyczaje stosowane w kartografii, symbolikę mapy. Przykłady pokazane w niniejszej analizie dowodzą zaniedbań w realizacji obydwu celów. Przykład zadania 2 dowodzi, że maturzyści nie mają podstawowej wiedzy z geografii historycznej skoro nie wiedzą gdzie są Ateny, przykład zadania 27 dowodzi, że nie potrafią korzystać z mapy jako źródła i nie potrafią odczytywać prostych informacji tam zawartych.

Kolejny wniosek jaki wynika z komentarza do zadań związany jest z techniką ich rozwiązywania. Gdy zdający napotyka zadanie wielopunktowe, musi je potraktować jako całość. Zacząć należy od przeczytania całości zadania i poszukania wskazówek, które zawężą krąg dopuszczalnych odpowiedzi. Przykład pierwszy pokazuje, że uwzględnienie powyższej zasady, wykluczyłoby najczęściej popełniany przez maturzystów błąd, polegający na wpisywaniu nazwy Ateny w podpunkcie A. zadania 2 w arkuszu podstawowym.

Z techniką rozwiązywania zadań związana jest następna uwaga. Analiza przykładu 2 pokazuje, że maturzyści mało wnikliwie czytają polecenia. Nie zadają sobie także trudu aby dokonać analizy mapy (źródła) załączonej do zadania. Przytoczony przykład z zadaniem 27 pokazuje, że zadanie z pozoru trudne po wnikliwej analizie polecenia i załączonej mapy (źródła) może okazać się łatwe.

Na koniec wniosek z pozoru oczywisty ale często ignorowany. Przy rozwiązywaniu zadań nie można zrezygnować z logicznego myślenia. Jeśli zauważymy sprzeczność w naszych odpowiedziach albo nielogiczność w jakiegokolwiek postaci jest to sygnał, że rozwiązanie zawiera jakiś błąd i należy mu się przyjrzeć jeszcze raz.

Na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, www.cke.edu.pl (**egzamin maturalny → informacje o wynikach foldery → 1) Sprawozdanie ogólne, 2) Komentarze do zadań z przedmiotów humanistycznych**), umieszczono po egzaminie maturalnym 2008, szczegółowo opisujący poszczególne zadania arkuszy egzaminacyjnych z historii wraz z komentarzami i wskaźnikami statystycznymi.